

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Den gamle Gravsteen.

Citation: Andersen, H. C.: "Den gamle Gravsteen.", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. II kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal, C. A. Reitzel, 1990, s. 288. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeventyr02val-shoot-workid98786/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)*

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. II kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Den gamle Gravsteen.

[109]

I en af de smaa Kjøbsteder, hos en Mand, der havde sin egen Gaard, sad hele Familien i Kreds sammen om Aftenen, paa den Aarstid, da man siger »Aftenen længes;« det var endnu mildt og varmt; Lampen var tændt, de lange Gardiner hang ned for Vinduerne, hvor der stode Blomsterpotter, og udenfor var det et dejligt Maaneskin; men det talte de nu ikke om, de talte om en gammel, stor Steen, der laa nede i Gaarden, tæt ved Kjøkkendøren, hvor Pigerne tidt opstillede det skurede Kobbærtøj, for at det skulde tørres i Solen, og hvor Børnene gjerne legede, 10 – det var egentlig en gammel Gravsteen.

»Ja,« sagde Manden i Huset, »jeg troer den er fra den gamle nedbrudte Klosterkirke; der blev jo solgt baade Prædikestol, Epitaphier og Gravstene! min salig Fader købte flere af disse, de bleve slaaede itu til Brolægning, men denne Steen blev til- 15 overs og er siden bleven liggende i Gaarden.«

»Man kan godt see, at det er en Gravsteen,« sagde den ældste af Børnene, »der er endnu at see paa den et Timeglas og et Stykke af en Engel, men Indskriften der stod, er næsten reent slettet ud, undtagen det Navn *Præben* og et stort »S«, der staaer 20 lige bag efter og lidt længer nede »*Marthe*;« men mere kan man ikke faae ud og det er da kun, naar det har regnet eller vi have vasket den, at det staaer tydeligt.«

---

m Collin 36, c^o I:22. 2 M. koncept m. titel Den gamle Lågsteen.
O Skolen og Hjemmet, red. og udg. af Jul. Chr. Gerson, 1852, Nr. 7, s. 77–80
m. titel Den gamle Lågsteen. Udkom febr. 1852. (Bibl. 292).
A HP-55 s. 109–113 m. 2 ill., titel Den gamle Gravsteen.
C SS 18–55 s. 71–74.
D ERP 2–69 s. 195–99 m. 2 ill.

1 Den gamle Gravsteen] Den gamle Lågsteen, en Historie af H. C. Anderson, m0, men overset i m. 2 Kjøbsteder] -steder m0, -steder AC, -steder D. 3 i] i en C, i D. 41 egentlig] egentligt m, egentlig O-C, egentlig D. – Gravsteen] Lågsteen m0. 44 Gravstene] Lågstene m0. 46 er] m, den er O. 47 Gravsteen] Lågsteen m0. – den] m, det O, den AC, det D. 24 og] m, og saa O.

»Herre Gud, det er *Preben Svane*s og hans Instrues Græv-
steen!« sagde en gammel Mand derinde, der kunde, i sin Alder,
godt være Bedstefader til dem Allesammen i Stuen. »Ja, det
Ægtepar var et af de sidste som bleve jordede paa den gamle
5 Klosterkirkegaard! det var et gammelt, hæderligt Par fra mine
Drengs-Aar! Alle kjendte dem, og Alle holdt af dem, de vare
Alders-Konge-parret her i Byen! Folk sagde om dem at de eiede
over en Tønde Guld, og dog gik de simpelt klædt, i det groveste
Tøj, men deres Linned var saa skinnende hvidt. Det var et dei-
10 ligt gammelt Par, *Preben* og *Marihel* – Naar de sad paa Bæn-
ken, der var oppe paa Husets høje Steentrappe, som det gamle
Lindetræ hældede sine Grene over, og de nikkede venligt og
mildt, saa blev man ordenlig glad derved. De vare saa mageløse
gode mod de Fattige! de bespiste dem, de klædte dem, og der
15 var Fornuft og sand Christendom i al deres Godgjærenhed. Først
[11] døde Konen! jeg husker den Dag saa godt! jeg var en lille Dreng
og med min Fader inde hos gamle *Preben*, lige idet at hun var
hensøvet; den gamle Mand var saa bevæget, græd, som et Barn.
– Ligeet laas endnu i Sovekammeret, tæt ved, hvor vi sad, –
20 han talte til min Fader og et Par Naboer, om hvor eensomt der
nu vilde blive, hvor velsignet hun havde været, hvormange Aar
de havde levet sammen, og hvorledes det gik til at de bleve
kjendte med hinanden og fik hinanden kjær; jeg var som sagt,
lille, og stod og hørte til, men det opfyldte mig forunderligt at
25 høre paa den gamle Mand, og see, hvorledes han mere og mere
blev livlig, fik røde Kinder, idet han talte om Forlovelses Dage-
ne, hvor yndig hun havde været, hvormange smaa uskyldige
Omveie han havde gaaet for at træffes med hende, og han talte
om Bryllups-Dagen, hans Øine lyste derved, han levede ligesom
30 tilbage igjen i den Glædes-Tid, og saa laas hun nu inde i
Kammeret tæt ved død, en gammel Kone, og han var en gam-
mel Mand og talte om Haabets Tid! – – ja, ja, saaledes gaaer
det! Da var jeg et Barn kuns og nu er jeg gammel, gammel, som
Preben Svane. Tiden gaaer og Alting skifter! – Jeg husker saa
35 godt hendes Begravelses-Dag, gamle *Preben* gik lige bag efter

1 Grævsteen] Ligsteen m0. 2 gammel] gammel, gammel m0, gammel A, gammel, gammel C, gammel D. – der] han m0, der A, han C, der D. 16 sad] m, sade O. 18 ordenlig] ordentligt m, ordentlig O. – mageløse] m, mageløst O. 17 lige idet] just lige m0, lige A, just lige C, lige D. 19 Sovekammeret] kamret D. 20 han] og han m0, han A, og han C, han D. 26 Forlovelses Dage] m, -ses. O. -ses D. A, -ses-D. C, -ses. D. 30 Glædes-Tid] Glædes Tid m0. – inde ... tæt ved død] m, død inde ... tæt ved O. 31 Kammeret] Kamret D. 33 et Barn kuns] m, kun et Barn O, et Barn kuns AC, et Barn kun D. 35 lige bag] lige bag m0.

Liggiksten. Et Par Aar forud havde Ægteparret ladet deres Gravsteen bygge med Indskrift og Navne, paa Dødsaaet nær; Stenen blev om Aftenen kjørt hen og lagt paa Graven, - og Aaret efter løftedes den igjen og gamle *Preben* kom med til sin Hustru. - Der var ikke den Rigdom efter dem, som Folk havde troet og sagt, det der var, kom til Familien, langt ude, den man aldrig før havde vidst om. Det Bindingsværks Huus, med Bænken paa den høje Stæntrappe under Lindetræet, blev revet ned af Magistraten, thi det var altfor brøstfældigt til at de turde lade det staae. Siden, da det gik med Klosterkirken ligesaadan og Kirkegaarden blev hævet, saa kom *Prebens* og *Marthes* Gravsteen, som Alt derfra, til hvem, der vilde kjøbe det, og nu er det truffet saa, at den ikke er bleven slaæet i Stykker og brugt, men ligger endnu i Gaarden til Leigested for de Smaa, og til Hyde for Pigens skurede Kjøkkentøj. - Den brolagte Gade gaæer nu hen over gamle *Prebens* og hans Hustrues Hvilested; Ingen husker dem mere!

Og den gamle Mand, som fortalte alt dette, rystede vecmodig med Hovedet. »Glemmes!» - »Alt skal glemmes!» sagde han.

Og saa talte de i Stuen om andre Ting; men den mindste Dreng derinde, et Barn med store, alvorlige Øine, krøb op paa Stolen bag Gardinerne, og saas ned i Gaarden, hvor Maanen skinnede klart paa den store Steen, der altid før havde syntes ham tom og flad, men nu laae der, som et heelt stort Blad af en Historiebog. Alt hvad Drengen havde hørt om *Preben* og hans Hustru havde Stenen inde; og han saas paa den, og han saas op mod den klare, lyse Maane, i den rene, høje Luft og det var ligesom et Guds Ansigt, der skinnede ud over Jorden.

»Glemmes! - Alt skal glemmes!» Jød det inde i Stuen, og i det Øieblik kyskede en usynlig Engel Drengens Bryst og Pande og hviskede stille: »Gjem det givne Frøskorn vel, gjem det til Modenhedens Tid! - Ved Dig, du Barn, skal den udslettede Indskrift, den smuldrende Gravsteen, med lyse gyldne Træk staae for kommende Slægter! Det gamle Ægtepar skulle igjen Arm i Arm, vandre did gennem de gamle Gader, og smilende med friske, røde Kinder, sidde paa Stæntappen under Lindetræet, og nikke til Fattig og Rig. Frøskornet fra denne Time vil, gennem Aaringer, voxe til et blomstrende Digtværk. *Det Gode og Skjønsne* glemmes ikke, det lever i Sagn og Sange.»

7 Bindingsværks Huus] -værks-Huus C, -værks Huus D. 9 turde] m, kunde O. 12 det] den mO. 13 er det truffet] m, har det truffet sig O. - bleven] blevet mO. 15 Pigens] Pigernes mO, Pigens A, Pigernes C, Pigens D. 23 for havde syntes] m, havde forekommet O. 23 med ... staae for] m, staae med ... for O. 34 skulle] m, skal O, skulle A, skulde C, skal D. 35 did] uklart ord rettet til ud m, ud O. 39 Sange.] • mgt. A. - Under tsuten skrevet og overtræget H. C. Andersen, m.